

Poročilo o nezakonitih kolektivnih izgonih na slovensko-hrvaški meji

Abstract

Report on Illegal Practices of Collective Expulsion at the Slovenia-Croatia Border

The following report was written by civil initiative Info Kolpa with the assistance of Border Violence Monitoring in May 2019. The report includes an analysis of the situation on Slovenia's southern border from spring 2018 forward and explains the purpose and operation of an initiative modeled after AlarmPhone. The report also presents some of the most paradigmatic cases of push-backs that were reported by similar initiatives. The report that appears in this publication has been slightly shortened and edited. The original version is available at: <https://push-forward.org/porocilo/report-illegal-practice-collective-expulsion-slovene-croatian-border>.

Keywords: border, crossing, asylum, collective expulsion, phone, Info Kolpa

Info Kolpa is a local initiative engaged in the issue of migrations, with a focus on monitoring the practice of collective expulsions and push-backs. They are part of a broader network that deals with this particular issue. Follow their web page: <https://push-forward.org/>.

Povzetek

Pričujoče poročilo je v maju 2019 pripravila civilna iniciativa Info Kolpa s podporo organizacije Border Violence Monitoring. Poročilo vključuje analizo dogajanja na slovenski južni meji od pomladi 2018 do objave poročila, pojasnjuje namen in delovanje telefonske številke, ki je delovala po vzoru AlarmPhona, prav tako pa iz različnih poročil sorodnih organizacij povzema najbolj paradigmatske primere verižnega vračanja. Poročilo objavljamo v skrajšani in uredniško redigirani verziji. Celotno je dostopno na povezavi <https://push-forward.org/porocilo/report-illegal-practice-collective-expulsion-slovene-croatian-border>.

Ključne besede: meja, prehod, azil, kolektivni izgon, telefon, Info Kolpa

Info Kolpa je lokalna pobuda, ki deluje na področju migracij, predvsem poskuša spremljati prakso verižnega vračanja (push-backs), pri čemer se povezuje s sorodnimi organizacijami. Njihovo delovanje lahko spremljate na naslovu <https://push-forward.org/>.

Uvod

Pričujoče poročilo je plod dela civilnodružbene iniciative, ki je začela delovati spomladi leta 2018. Civilna pobuda je bila odziv podpore številnim ljudem, ki so bili iz Slovenije vrnjeni na Hrvaško in ki jim je bila kršena pravica do zaprositve za mednarodno zaščito. Veliko tovrstnih pričevanj je kazalo na sistematično kršitev pravic in zlorabo policijskih pooblastil.

Ustanovili smo telefonsko številko, ki smo jo poimenovali »Info Kolpa«. Poročila zavrženih migrantov so obsegala skrb zbujujoče informacije, ki so nakazovale, da slovenska policija migrante obravnava na načine, ki presegajo njene pristojnosti. Zasedili smo čedalje pogostejša poročila, da slovenska policija migrante, ki skušajo v Sloveniji zaprositi za azil, brez obravnave izroča hrvaški policiji. Ob tem zbujejo skrb tudi številni dokazi, da so migranti, ki so predani hrvaški policiji, žrtve zlorab in nasilja.

Če slovenska policija sodeluje s hrvaško, je to skrb zbujujoče, saj se hrvaška policija grozovito znaša nad migranti. Obstaja vrsta dokazov, da hrvaška policija migrante pretepa, muči in okrade, prav tako pa je nekaj migrantov utrpelo tudi trajne telesne poškodbe (invalidnost). Če obstaja sum, da slovenska policija sodeluje pri tem početju, se nam to zdi nedopustno, saj bi to pomenilo, da slovenski organi posredno ali neposredno sodelujejo pri nelegalnem mejnem režimu in tudi pri zločinih nad migranti.

Namen telefona je bil navezati stik z migranti, ki se nahajajo na območju Republike Slovenije (RS) in želijo zaprositi za azil. Predvidevali smo, da bo mreža državljanov RS, ki bo posrednik med migranti in policijskimi enotami, zmanjšala število ilegalnih vračanj beguncev brez uresničene pravice do azilnega postopka. Prav tako smo migrantom, ki so se znašli na območju RS, pomagali, da so navezali hiter in varen stik z najbližjo policijsko postajo.

Poročilo obsega analizo dostopnih podatkov iz javnih virov in že obstoječih poročil, ki so jih pripravile različne organizacije na terenu, ter informacije, pridobljene z delovanjem telefonske linije Info Kolpa. Telefonsko linijo je sprva, julija 2018, vzpostavila organizacija Pravno-informacijski center nevladnih organizacij (PIC), saj je na podlagi številnih pričevanj postalo jasno, da je slovenska policija začela sistematično kršiti pravice do azila in izvajati kolektivni izgon migrantov na Hrvaško pod pretvezo meddržavnega sporazuma. PIC se je v začetku septembra iz vodenja številke umaknil, skupina Info Kolpa pa je nadaljevala z drugo številko. Pričujoče poročilo zajema to obdobje – med 11. septembrom in 7. novembrom 2018. Telefonska številka je bila namenjena obveščanju migrantov o njihovih pravicah in sprejemanju informacij o kršitvah le-teh. Nekatere skupine migrantov so s številko kontaktirale, ko so že bile na ozemlju RS, z izrecno željo, da naj se v

njihovem imenu obvesti najbližjo policijsko postajo o njihovi geografski lokaciji in nameri o zaprositvi za mednarodno zaščito, kar je bilo tudi storjeno s klicem na pristojno policijsko postajo ali sporočilom na elektronski naslov postaje. Takšnih skupinskih primerov je v poročilu zabeleženih 20 (106 oseb), od tega so bile v šestih primerih osebe sprejete v azilni postopek v RS (27 oseb), v sedmih primerih so bile vrnjene na Hrvaško in nato čez zeleno mejo neformalno v Bosno in Hercegovino (BiH) (skupaj 39 oseb), zgolj ena oseba pa je po izročitvi na Hrvaško lahko začela postopek za mednarodno zaščito in ni bila izgnana v BiH. V sedmih primerih (39 oseb) ni znano, kaj se je z osebami zgodilo, saj se po posredovanju slovenske policije niso več oglasile.

Za to obstajajo trije verjetni razlogi:

- osebe niso želele nadaljnje komunikacije;
- policisti so jim zasegli telefone zaradi izvajanja preiskave;
- hrvaška policija jim je pri izgonu v BiH telefone uničila ali odvzela.

Proti koncu leta 2018 je komunikacija po telefonu zamrla. Postalo je namreč očitno, da policija vztraja pri sistematičnem zavračanju in izgonih prosilcev za azil, četudi je bila predhodno obveščena o njihovem namenu podati prošnjo za azil v RS in četudi so bile s tem seznanjene druge državne institucije in nevladne organizacije, ki se ukvarjajo z varovanjem človekovih pravic. Zato telefonska številka ni več služila svojemu prvotnemu namenu dajanja pomoči ljudem v stiski. Namen vzpostavitve številke je bil intervenirati v nezakonito in neetično ravnanje policije, ki množico ljudi namerno in sistematično zadržuje v nečloveških življenjskih razmerah in jih izpostavlja brutalnemu nasilju. Omenjeno policijsko nasilje je pripomoglo tudi k temu, da so se ljudje pred policijo skrivali po gozdovih in/ali prečkali nevarne rečne tokove, zaradi česar beležimo tudi primere smrti zaradi izčrpanosti, podhladitve ali utopitve. V zadnjem času je postalo jasno, da tudi pristojne državne institucije nočejo jasno ugotoviti in obsoditi sistematičnih kršitev človekovih pravic s strani policije in MNZ, ki je takšno delovanje ukazalo z internimi navodili. Zato je namen tega poročila opozoriti na konkretne kršitve, kolektivne izgone, sistematično zavračanje pravice do azila, zlorabe pooblastil na policijskih postajah in na nasilje nad migranti, ki poteka med policijskimi postopki na slovenski in hrvaški strani meje.

Dostopni podatki o sistematičnem kršenju pravice do azila s strani slovenske policije

Slovenija leži na robu schengenskega območja, na katerem naj se ne bi izvajal mejni nadzor. Posledično je nadzor na zunanjem robu tega območja toliko bolj okrepljen in militariziran, saj tukajšnje države s svojim represivnim aparatom opravljajo funkcijo varovanja in poostrenega nadzora. To funkcijo slovenska policija na meji uveljavlja že dlje časa, pogosto tudi z nezakonitim delovanjem in grobim kršenjem človekovih pravic. Najbolj očitno se je to pokazalo lani s sistematičnim kršenjem pravice do mednarodne zaščite in množičnimi izgoni na Hrvaško na podlagi sporazuma med obema državama, ki velja od leta 2006 in dopušča vračanje ljudi brez kakršnegakoli varstva pravic ali pravnih varoval (glej Sporazum med Vlado RS in Vlado RH o izročitvi in sprejemu oseb ..., 2006). Na podlagi tega sporazuma je bilo v letu 2018 iz Slovenije na Hrvaško izgnanih 4653 ljudi.

Številnim je tako onemogočena zaprositev za azil v RS: vrnjeni so hrvaški policiji, kjer so izpostavljeni nevarnostim fizičnega in psihičnega nasilja, mučenja, kraje in izgona čez zeleno mejo v BiH. Nevladne organizacije v Sloveniji so že julija 2018 poročale, da slovenska policija preprečuje migrantom, da bi zaprosili za azil v RS, in jih nezakonito vrača na Hrvaško (glej Amnesty International Slovenije, 2018; Pravno-informacijski center, 2018). Takšno ravnanje policije so v poročilih nevladnih organizacij Amnesty International in PIC v intervjujih potrdili migranti, ki so bili iz Slovenije vrnjeni na Hrvaško in nato v BiH. Očitke o nepravilnem ravnanju je vodstvo policije in notranje ministrstvo z nekdanjo ministrico Vesno Györkös Žnidar takrat vztrajno zanikalo (glej Ministrstvo za notranje zadeve, GPU, 2019). Kljub jasnim dokazom o nezakonitem ravnanju se je obsodb vzdržala tudi varuhinja človekovih pravic Vlasta Nussdorfer. Ta je imela celo tiskovno konferenco skupaj z Ministrstvom za notranje zadeve, na kateri je bilo ministrici Györkös Žnidarjevi omogočeno, da iz prostorov Varuha človekovih pravic nevladnike javno obtoži organiziranja migracij. S tem je sprožila medijski linč proti PIC, četudi je ta zgolj obveščal policijo o namerah oseb, ki so želele zaprositi za mednarodno zaščito in so se nahajale na območju Republike Slovenije. Na neupravičene obtožbe ministrice se je odzval tudi Matevž Krivic (glej Božič, 2018).

Očitne nepravilnosti v ravnanju slovenske policije pri obravnavi oseb, ki so vstopile na območje RS in so nameravale zaprositi za mednarodno zaščito, so razvidne že iz samih statistik, ki jih je na svoji spletni strani objavila slovenska policija. V letu 2018 je slovenska policija obravnavala 9149 neza-

konitih prehodov meje, na Hrvaško pa je bilo po mednarodnem sporazumu o vračanju prisilno vrnjenih 4653 oseb (glej Uprava uniformirane policije, Sektor mejne policije, 2019). Velika večina ilegalnih prehodov meje so prehodi slovensko-hrvaške meje, vendar iz statističnih podatkov ni razvidno, koliko prehodov natančno. Na Hrvaško je bilo vrnjenih več kot polovico vseh oseb, ki so bile obravnavane zaradi ilegalnega prehoda meje. V vsem letu 2018 je v Sloveniji za azil zaprosilo 2875 oseb, pri čemer ta številka ne zajema tudi tistih, ki so zaprosili za mednarodno zaščito potem, ko so bili vrnjeni v RS po dublinskem postopku. V letu 2017 je bilo na policijskih postajah obravnavanih 1934 ilegalnih prehodov meje, hrvaškim policistom je bilo vrnjenih 767 oseb, za azil pa je zaprosilo 1476 oseb. Pri tem je vredno pripomniti, da ni znano, koliko oseb je bilo vrnjenih na Hrvaško v neformalnem postopku z neposrednim prevozom do meje, prav tako pa je bil marsikdo vrnjen več kot enkrat.

Sistematična praksa onemogočanja pravice do azila in množičnega vračanja se je lani začela konec maja, ko je nekdanji generalni direktor policije Simon Velički v navodilu z datumom 25. 5. 2018 slovenskim policistom naročil, naj v mešanih patruljah slovenskih in hrvaških policistov osebe, ki jih ujamejo pri ilegalnem prečkanju meje, vrnejo v obravnavo hrvaški policiji. Hrvaška policija je zanikala (Škerl Kramberger, 2018; 2019), da bi bila kakorkoli obveščena o tem navodilu, očitno pa je, da se je z junijem na slovenskih policijskih postajah uveljavila praksa: 1. množičnega onemogočanja tega, da bi migranti lahko izrazili namero o zaprositvi za azil in 2. sistematičnih kolektivnih izgonov na Hrvaško.

Pisarna Varuha človekovih pravic je februarja letos v svojem končnem poročilu o obisku policijskih postaj objavila podatke o ilegalnih prehodih meja in številu izraženih namer o zaprositvi za azil. Na PP Črnomelj so v maju 2018 obravnavali 379 oseb, od katerih jih je 371 zaprosilo za azil, kar je skoraj 98-odstotni delež vseh obravnavanih oseb. V juniju se je na PP Črnomelj vodenje postopkov drastično spremenilo: od 412 obravnavanih oseb je za azil zaprosilo zgolj 13 oseb, kar pomeni zgolj tri odstotke vseh oseb v primerjavi z 98 odstotki v maju (Varuh človekovih pravic, 2019a). Ta podatek priča o prikrivanju dogajanja na mejnih policijskih postajah in množičnih malverzacijah pri vodenju azilnih postopkov s strani slovenske policije. Takšna radikalna sprememba v vodenju postopkov korelira z izdajo spornega navodila s strani direktorja policije Simona Veličkega o vračanju migrantov hrvaški policiji v primeru mešanih patrulj z dne 25. 5. 2018.

Kršenje zakonodaje z onemogočanjem pravice do azila je z mesecem junijem postalo sistematično in se je s PP Črnomelj razširilo tudi na druge obmejne postaje, kot so na primer PP Metlika, PP Ilirska Bistrica in

PP Dragonja, kršitve pa so prisotne tudi na drugih območjih. V navodilih za obravnavo migrantov s strani vodstva policije je neposredno s podpisi udeležena tudi sedanja generalna direktorica Tatjana Bobnar, ki je pred tem od leta 2009 opravljala funkcijo namestnice generalnega direktorja policije in je morala biti o nezakonitem delovanju policistov na meji gotovo obveščena.¹ Kljub zahtevi informacijske pooblaščenke o razkritju celotnih navodil skuša policija preprečiti razkritje cenzuriranih delov s tožbo na Upravnem sodišču RS, saj naj bi to ogrozilo izvajanje policijskih postopkov. Spomnimo, da hrvaška policija zanika, da bi vedela za takšno navodilo. Navodila najverjetneje vsebujejo tudi usmeritve za ravnanje z migranti, ki je v neskladju z zakonodajo in osnovnimi etičnimi standardi ravnanja z osebami, ki so v ranljivem položaju. Prav tako obstaja sum, da navodila vsebujejo napotek, naj policisti osebe razvrščajo na podlagi njihove narodnosti. Po našem mnenju se skuša s tožbo zakriti odgovornost vodstva policije za izdajo nezakonitih in neetičnih usmeritev za policiste na meji in resno ogrožanje varnosti več tisoč ljudi, ki so bili zaradi nezakonitega kolektivnega izгона dodatno izpostavljeni možnosti mučenja in kraje s strani hrvaške policije ter posredno vlogo slovenske policije pri izgonu čez zeleno mejo v BiH, kjer ni zadostne infrastrukture za nastanitev večjega števila brezdomnih oseb.

Nepravilnosti v delovanju policije in utemeljen sum o obstoju spornih praks je v vmesnem poročilu ugotavljal tudi urad Varuha človekovih pravic. Ta je brez predhodne napovedi 19. junija 2018 (La. Da., 2018) obiskal policijski postaji Črnomelj in Metlika, kjer je ugotovil, da manjka resna obravnavo osebnih okoliščin vsakega posameznika, v kateri bi policija lahko brez dvoma ugotovila, da oseba ni podala prošnje za azil ali pa ta ni bila uslišana (Varuh človekovih pravic, 2018a). Dvomljivo prakso presojanja o utemeljenosti prošnje za azil je Varuh ugotavljal na podlagi skopih izjav policije v uradnih zaznamkih in drugih dokumentacijah. Tako je v enem izmed zapisnikov o izročitvi in sprejemu oseb, ki se vodijo zaradi izvedbe sklenjenega mednarodnega sporazuma o vračanju med Slovenijo in Hrvaško, kot razlog vračanja zapisano, da je oseba »ekonomski migrant«. V drugih zapisnikih so bile po drugi strani kot razlog zapustitve matičnih držav navedene vojne razmere in versko preganjanje, kot njihova ciljna država sta bili zapisani Slovenija ali Nemčija, vendar so bile dotične osebe kljub temu vrnjene na Hrvaško na podlagi meddržavnega sporazuma o izročitvah ob ilegalnem prehodu meje. Na tem obisku so uslužbenci urada Varuha človekovih pra-

¹ Tatjana Bobnar je podpisana pod internimi navodili za policijo »Načrt za izvedbo poostregega nadzora« z datumom 30. maja 2018. Cenzurirana verzija navodil je skupaj z drugo dokumentacijo v zvezi s policijskimi navodili, tudi z že omenjenim navodilom z dne 25. maja 2018, dostopna na povezavi: <https://push-forward.org/sites/default/files/2019-05/New%20Doc%202018-12-19%2023.03.09%281%29.pdf> (4. december 2019).

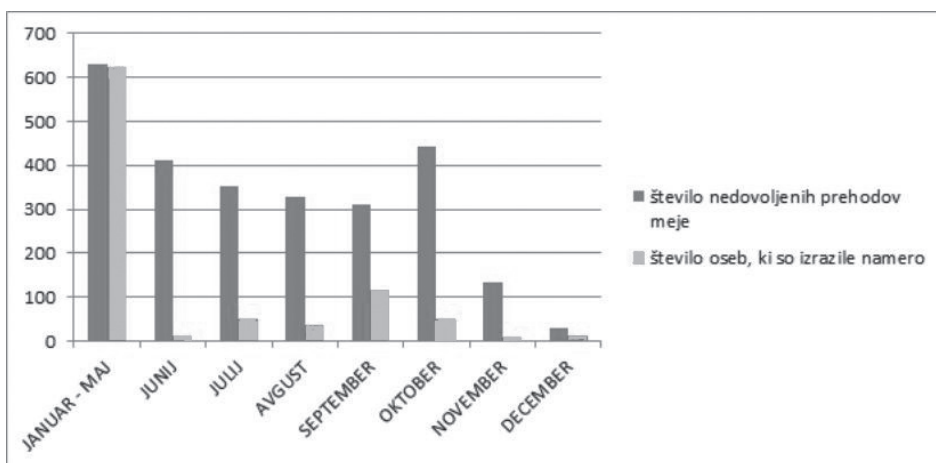
vic potrdili tudi, da je na PP Črnomelj prisotna oseba, ki jo je policija obravnavala 7. junija 2018.

Ta oseba je ravnanje policije opisala takole:

[V]erbalno agresivni (govorili naj bi jim grde besede in njihov ton je bil zelo osoren). Eden od tujcev je na vprašanje, ali lahko gre na stranišče, dobil udarec v obraz, drugi tujec (ker ni razumel angleškega ukaza, da se mora uleči na tla) pa je najprej dobil brco, nato se je ulegel v napačen položaj in takrat ga je policist oplazil z električno palico (to je opisal kot »It was black colour it was in three steps«). Po osebni preiskavi jih je policija peljala v manjši kontejner. Policija jim je ob podpisu dokumentov zagotovila, da podpisujejo dokumente za azil in da jih bodo naslednji dan odpeljali v begunski kamp, a jih je naslednji dan z avtom odpeljala na postajo hrvaške mejne policije. (Varuh človekovih pravic, 2018b)

Takšno nasilno ravnanje ne velja za vse primere, vendar vseeno priča o načinu vodenja postopkov obravnave migrantov na policijskih postajah. Kljub očitnim dokazom o sistematičnem kršenju človekovih pravic na policijskih postajah so 7. septembra 2018 uslužbenci pisarne Varuha človekovih pravic pod vodstvom Vlaste Nussdorfer izvedli tiskovno konferenco skupaj z nekdanjo ministrico za notranje zadeve Vesno Györkös Žnidar in nekdanjim državnim sekretarjem Boštjanom Šeficem, ki sta bila v vrhu Ministrstva za notranje zadeve v času izdaje depeš in nezakonitega ravnanja policije. Oba sta neposredno odgovorna za sistematično kršenje pravice do mednarodne zaščite in prikrivanje nezakonitih praks pri vodenju postopkov z migranti na meji. Na omenjeni tiskovni konferenci je bilo sporočilo pisarne Varuha, da na podlagi obstoječih dokazov ni mogoče ne potrditi ne ovreči pričevanja oseb, ki jim je bila onemogočena možnost zaprositve za mednarodno zaščito in ki so bile izpostavljene nasilju policije. Prav tako je 26. in 27. septembra 2018 policijske postaje Ilirska Bistrica, Črnomelj in Metlika obiskala delegacija Urada Visokega komisariata Združenih narodov za begunce (UNHCR) iz regionalne pisarne v Budimpešti. Ta obisk je bil napovedan. Delegacija je pohvalila korektno delo policije in ni zaznala nikakršnih resnih kršitev v postopkih (Ministrstvo za notranje zadeve, Generalna policijska uprava, 2018). Varuh človekovih pravic je 15. februarja 2019 izdal tudi končno poročilo o ravnanju policistov na meji (Varuh človekovih pravic, 2019a; 2019b), ki vsebuje statistike o osebah, ki so bile obravnavane zaradi ilegalnega prehoda meje, pa tudi podatke o številu oseb, ki so zaprosile za

mednarodno zaščito (slika 1). Vendar Varuh človekovih pravic ne glede na jasnost podatkov, ki pričajo o očitnih spremembah v vodenju postopkov, ni bil pripravljen ovreči ali potrditi očitkov o nezakonitem ravnanju policije oziroma vsaj sprožiti resne preiskave, ki bi vodila do razjasnitev. Prav tako ima Varuh celotno vsebino cenzuriranih policijskih navodil, ki sovpadajo z drastičnim padcem števila prosilcev za azil, vendar tega do danes še ni storil.

Slika 1: Delež oseb, ki so bile obravnavane zaradi ilegalnega prehoda meje, v primerjavi s številom oseb, ki so zaprosile za azil, na PP Crnomelj. Vir: Varuh človekovih pravic, 2019a.

V depešah in poročilih se vodstvo slovenske policije sklicuje na tako imenovane »zlorabe azilnih postopkov« (glej npr. Hočevnar, 2018; Infokolpa, n. d.). Nujno je omeniti, da odločanje, kdo je upravičen do azila in kdo ne, ni v pristojnosti policije ali prevajalcev, ki jih spremljajo. Drži, da številni prosilci za azil po nastanitvi v kampih ne ostanejo v Sloveniji, temveč potujejo naprej v druge države, po navadi v tiste, kjer živijo njihovi sorodniki, ki jim lahko ponudijo podporno okolje. Pomemben razlog za predčasno zapustitev države je tudi dejstvo, da azilni postopki v Sloveniji lahko trajajo tudi leto dni in več (glej Primorske novice, 2018; Pravno-informacijski center, 2017), za delovno dovoljenje je treba čakati devet mesecev (glej 23. člen Zakona o zaposlovanju in delu tujcev), mesečna žepnina pa znaša 18 evrov (Petrovič, 2017). Takšne razmere, v katerih ni možnosti preživetja in integracije, silijo ljudi, da zapustijo državo in iščejo možnosti za preživetje drugje. Dolgotrajni in zapleteni birokratski postopki, restriktivna zakonodaja in nasilje na meji postavljajo Slovenijo v strukturno vlogo države na robu Evropske unije, katere naloga je vzpostavljanje pogojev, ki migracije otežujejo in

ljudem onemogočajo dostop do sredstev za dostojno življenje. To vlogo pa izpolnjuje ne glede na nasilje, ki ga povzroča, in sistematične kršitve nacionalne in mednarodne zakonodaje, ki zadeva varstvo človekovih pravic.

Slovenska policija je tako v letu 2018 na Hrvaško uradno vrnila 4653 oseb, ki jih je obravnavala zaradi ilegalnega prehoda meje. V veliki večini teh primerov je bila kršena pravica do azila. Glede na pričevanja oseb, ki so bile verizno vrnjene prek Hrvaške v BiH, postopke na slovenskih policijskih postajah v številnih primerih spremljajo tudi nasilje, grožnje in podpisovanje dokumentov v slovenščini brez prevodov.² Po prijemu so osebe pripeljane na policijsko postajo, kjer sledijo odvzem prstnih odtisov, slikanje obraza ter hiter in površen intervju s pomočjo prevajalca. V poročilih terenske skupine No Name Kitchen (NNK) zasledimo tudi pričanja o očitni agresiji, rasizmu in pristranskosti nekaterih prevajalcev (glej npr. Border Violence Monitoring, 2019a). Pogosto prevajalci tudi zaslišujejo prosilce za azil, za kar niso usposobljeni ali pooblašteni. Temu sledi odvzem 250–500 evrov (ki jih policija odvzame tudi na silo s preiskovanjem žepov) zaradi prekrška ilegalnega prehoda meje in nastanitev v celici ali kontejnerju. Včasih so zagotovljena suha oblačila, voda in nekaj hrane, včasih pa so osebe prisiljene spati v mokrih oblačilih na tleh, brez hrane ali vode. Po več urah ali dnevih sledi vrnitev v roke hrvaške policije po meddržavnem sporazumu. Vredno je opomniti, da postopki tega sporazuma, ki velja že od leta 2006, niso v skladu s temeljnimi pravnimi načeli, saj ne omogočajo minimalnega pravnega varstva v obliki svetovanja ali pritožbe. V veliki večini primerov nato sledita ponovna obravnava na hrvaški policijski postaji in izgon čez zeleno mejo v BiH. Ta postopek na meji praviloma spremljata tepež in kraja telefonov in denarja. V organizaciji UNHCR so v poročilu *Desperate Journeys*, ki so ga objavili septembra 2018 (UNHCR, 2018),³ med 2500 izprašanimi osebami, ki so bile prisilno vrnjene iz Hrvaške v BiH, zabeležili 1500 primerov zavrnitve pravice do dostopa do azila in 700 primerov nasilja v obliki tepeža in kraje. Slovenska policija tako zdaj že od junija zavestno množično izroča migrante hrvaški policiji, čeprav ve, da bodo lahko izpostavljeni brutalnemu nasilju s strani hrvaških državnih organov. S tem aktivno in ob polni vednosti krši načelo nevračanja v primeru nevarnosti mučenja, zato je nujno takojšnje prenehanje veljavnosti meddržavnega sporazuma o izročitvah, pod pretvezo katerega se dogajajo sistematične in grobe kršitve človekovih pravic.

2 Kolektivne izgone oz. vračanja (*push-backe*) iz Slovenije je v svojem poročilu zabeležila tudi skupina Border Violence Monitoring (glej Border Violence Monitoring 2018a; 2018b; 2018d; 2019b).

3 Za posodobljeno različico poročila, ki zajema celotno leto 2018, glej UNHCR, 2019.

Eksternalizacija evropskih meja in sodelovanje hrvaške in slovenske policije

Odkar se je migracijska pot, ki je vodila čez Madžarsko, preusmerila in poteka čez Hrvaško in Slovenijo, hrvaška policija kot varuhinja meje Evropske unije izvaja fizično nasilje nad migranti, ki prečkajo hrvaško mejo, da bi tako utrdila neprepustnost svojih in evropskih meja. Hrvaška policija večino migrantov, ki jih ujame, pretepe, jim vzame telefone in denar ter jih nato prežene na drugo stran meje z BiH. O fizičnem nasilju hrvaške policije nad migranti redno poročajo mediji ter hrvaške in druge nevladne organizacije. O brutalnem nasilju so poročali tako mednarodni mediji (npr. Guardian, glej Tondo, 2018; New York Times, glej Higgins, 2018) kot mednarodne humanitarne organizacije (UNHCR, Save the Children in Human Rights Watch)⁴. Prav tako je decembra 2018 nevladna organizacija Border Violence Monitoring objavila posnetke (Border Violence Monitoring, 2018c), na katerih je prikazanih 54 primerov kolektivnega prisilnega vračanja oz. izgonov med 29. septembrom in 10. oktobrom 2018, v katerih je bilo čez zeleno mejo na območje BiH prisilno vrnjenih vsaj 350 oseb. Posnetek prikazuje prisilno vračanje iz Hrvaške v BiH v okolici Bihaća, podobni kolektivni izgoni pa še vedno vsakodnevno potekajo tudi v okolici meje pri Veliki Kladuši.

Sistematično nasilje hrvaške policije nad migranti v obliki kraje in razbijanja mobilitelov je dokumentirano in brez ovir poteka že dve leti. V letu 2017 je takšno nasilje potekalo predvsem v bližini srbsko-hrvaške meje pri mestu Šid, z lanskim letom pa so se iste prakse policijskega nasilja začele izvajati nad migranti, ki so prečkali bosansko-hrvaško mejo. V enem od kolektivnih izgonov v Srbijo je življenje izgubila šestletna afganistanska deklica Madina Hussiny. Družina je prečkala mejo iz Srbije v Hrvaško, da bi zaprosili za azil, vendar jih je hrvaška policija s silo razgnala. V noči z 20. na 21. november 2017 je Madino med bežanjem po tračnicah zbil vlak. Primer je raziskovala hrvaška varuhinja za človekove pravice in zahtevala posnetke termokamer, ki pa jih policija za radi »tehničnih težav« ni zagotovila. Po predložitvi dokazov s strani Varuha za človekove pravice državno tožilstvo ni bilo pripravljeno sprožiti preiskave proti policiji, saj naj bi bilo dokazov premalo. Primer je trenutno na Evropskem sodišču za človekove pravice. Podobni primeri prikrivanja dokazov o nasilju s strani hrvaške policije so bili prisotni tudi v lanskem letu, vendar objavljeni posnetki kolektivnih izgonov, nešteta pričevanja in pretepeni ljudje, ki so prisilno pregnani v BiH čez zeleno mejo, pričajo o sistematičnem nasilju. Glede na pričevanja kolek-

4 Glej UNHCR, 2019; Human Rights Watch, 2018; številna poročila organizacije Save the Children (Save the Children's Resource Center, n. d.).

tivni izgon poteka tako, da je ujeta skupina s kombijem odpeljana v bližino zelene meje z BiH v relativni bližini (po navadi okoli 20 kilometrov) Velike Kladuše ali Bihaća. V nekaterih primerih policisti v kombi najprej spustijo solzivec, pozimi vklopijo hladno klimo in divje vozijo (No Name Kitchen, SOS Team Kladuša in Balkan Info Van, 2018), kar vodi v poškodbe in bruhanje. Nato v divjini v bližini meje spuščajo iz vozila po eno ali dve osebi hkrati. Okoli te osebe se sklone krog s črnimi maskami zamaskiranih policistov ali pa se oblikuje kordon, ki začne s tepežem, z brcami in udarci s pendreki. Uporabljeni naj bi bili tudi električni paralizatorji, električne palice in streli v glavo z gumijastimi naboji. Z udarci in preganjanjem s psi so ljudje prisiljeni v beg čez mejo nazaj v BiH. Pred tem je osebam odvzeta osebna lastnina, kot so denar in telefoni, kdor pa zaprosi za azil, je deležen dodatnih udarcev. V zimskih mesecih se je med oblikami mučenja pojavila tudi praksa odvzemanja oblek in obutve, kar v snežnih razmerah pomeni veliko nevarnost podhladitve in ozeblin na posameznih delih telesa, posledično pa tudi nevarnost amputacije. Vsi primeri kolektivnega izгона ne potekajo v takšni obliki, vendar so kljub temu pogosti. UNHCR je tako v svoji raziskavi med januarjem in avgustom (UNHCR, 2018), v kateri je izprašal 2500 oseb, potrdil 1500 primerov onemogočenja zaprositve za azil in 700 primerov uporabe nasilja s strani hrvaške policije. Posamezna pričevanja o izgonih iz Slovenije in Hrvaške v BiH od junija lani beležijo skupine No Name Kitchen, SOS Team Kladuša in Balkan Info Van (No Name Kitchen, SOS Team Kladuša in Balkan Info Van, n. d.).

Kljub dokazanemu sistematičnemu nasilju je hrvaška policija lani pridobila deset milijonov evrov iz evropskih skladov (Hina, 2018a), ta denar pa bo namenjen predvsem za nastanitve policistov v bližini meja, vzdrževanje dveh helikopterjev ter nakup terenskih vozil in opreme za nadzor meje. Prav tako je hrvaški policiji Evropska komisija konec leta namenila slabih sedem milijonov (Hina, 2018b) za krepitev zunanje evropske meje. Tako slovenska kot hrvaška policija opravljata nalogo eksternalizacije⁵ evropskih meja v obliki sistematičnega kršenja človekovih pravic in izvajanja nasilja nad najranljivejšimi skupinami. Slovenska in hrvaška policija sodelujeta pod pogoji, ki jih določa že omenjeni sporazum o izročitvah. Po prijemu osebe, ki je ilegalno prečkala mejo, policija ignorira izraženo namero o zaprositvi za azil in uradno dokumentacijo izpolni, kot da oseba ni zaprosila za azil in je zato lahko obravnavana v skladu s postopkom izročitve. V tem postopku je osebam odvzeta tudi lastnina, kot so telefoni in denar. V postopku izročitve slovenski policisti osebne predmete zaprejo v kuverte in osebam dajo ustrežno označene zapestnice. Te kuverte nato izročijo hrvaški policiji, ki v

⁵ Za več o pojmu glej preostale prispevke tega tematskega bloka (op. ur.).

veliki večini primerov predmetov ne vrne oziroma jih uniči ob kolektivnem izgonu čez mejo. Množica takšnih kuvert in zapestnic je bila najdena v divjini na hrvaško-bosanski meji v bližini Bihaća. Obstaja resen sum, da so bile uporabljene v postopku izročitve, kar dodatno dokazuje potek kolektivnih izgonov na slovensko-hrvaški in hrvaško-bosanski meji.

Pomembno je opozoriti, da slovenska policija z vračanjem oseb, ki jih ni spustila v azilni postopek, ampak so bile obravnavane po meddržavnem sporazumu, krši mednarodno načelo nevračanja (*non-refoulement*) v primeru resne nevarnosti mučenja. Da ta nevarnost obstaja, pričajo tako poročila aktivistov s terena kot poročila mednarodnih organizacij. Čeprav je slovenska policija vedela za očitke o nasilju hrvaške policije in kolektivnih izgonih čez mejo, je v letu 2018 Hrvaški predala 4653 ljudi, od katerih so bili številni izpostavljeni nasilju in kraji. Balkanska migracijska pot poteka čez tukajšnji prostor že več let in je ena od točk vstopa v Evropo za ilegalizirane osebe, ki jim je zgolj zaradi narodnosti ali revščine onemogočeno legalno prečkanje meja. Pot se začne v Grčiji, na otokih v Egejskem morju, kamor večina ljudi prispe iz Turčije. Na petih od teh otokov obstajajo koncentracijska taborišča, financirana s sredstvi iz evropskih skladov, zapustitev otokov je onemogočena, demonstracije zaradi nevzdržnih razmer pa so utišane s pendreki, deportacijami in sodnimi postopki. Obstajata še dve drugi glavni poti v Evropsko unijo, iz Maroka v Španijo in iz Libije v Italijo. Z oblastmi v Libiji in Maroku imajo države in Evropska unija že dalj časa sklenjene dogovore o financiranju mejnih policij v obliki dostave čolnov, džipov in ograj ter nadzorne opreme za naloge omejevanja migracij z vsemi sredstvi. Eksternalizacija evropskih meja poteka tako na Balkanu kot v Severni Afriki, Turčiji in Grčiji, to pa poteka v obliki velikih finančnih donacij, bilateralnih sporazumov o pospešenih deportacijah, biometričnih popisov in baz podatkov prstnih odtisov, urjenja obmejnih policij in dostavljanja opreme za nadzor in lov, postavljanja ograj in financiranja deportacijskih centrov.

Opis delovanja telefona⁶

Prostovoljci so ob obiskih Velike Kladuše migrantom delili informacije o azilnem postopku v Sloveniji: kako poteka postopek, kateri so pristojni organi, kakšne so pravice in obveznosti v posameznih fazah postopka. Zaradi vse pogostejših pričevanj migrantov o nelegalnih vračanjih oz. izgonih s

6 Od tod naprej je poročilo nekoliko skrajšano, predvsem izpuščamo vizualno gradivo. Za celotno poročilo glej <https://push-forward.org/porocilo/report-illegal-practice-collective-expulsion-slovene-croatian-border> (op. ur.).

strani slovenske policije in v luči prej omenjenih nepojasnjenih diskrepanc v uradnih podatkih o deležu migrantov, ki so izrazili namero o zaprositvi za azil na posameznih policijskih postajah, so prostovoljci migrantom dali tudi telefonsko številko, na katero se lahko obrnejo po prečkanju meje. Telefonska številka deluje po principu *AlarmPhona*⁷, ki se je že izkazal kot učinkovit v nekaterih drugih delih Evrope (Hrvaška, Španija, Grčija, Italija), kjer se prav tako soočajo s problematiko nelegalnih izgonov migrantov na morju in drugod (grško-turška meja). Namen tovrstnih telefonskih števil je tudi neodvisno spremljanje prehodov meje in nadziranje ravnanja policije.

Sredi julija 2018 je Pravno-informacijski center vzpostavil telefonsko linijo, da bi migrantom dajal informacije glede njihovih pravic in obveščal pristojne policijske organe o osebah, ki nameravajo zaprositi za mednarodno zaščito in se nahajajo v Republiki Sloveniji. Vzpostavitev telefonske linije, ki je delovala 24 ur, je bila odziv na čedalje pogostejša in skrb zbujujoča pričevanja oseb, ki sta jih tako hrvaška kot slovenska policija obravnavali z nasiljem in jim onemogočali pravico do mednarodne zaščite. Takšno neetično in nezakonito ravnanje je v juniju in vseh nadaljnjih mesecih postalo množična in sistematična praksa na policijskih postajah, zato je bil namen takšne telefonske linije tudi nadzor policijskih postopkov, da bi ti potekali v skladu z zakonodajo in osnovnimi standardi spoštovanja človeškega življenja. Iz BiH so namreč prihajala tudi pričevanja, da so bili na policijskih postajah zavrtnjeni tudi mladoletni in družine ter druge ranljive osebe, slovenska policija pa je na ta način osebe izpostavljala nevarnostim mučenja in kraje pri izgonih na Hrvaško ter dolgotrajnemu bivanju v nečloveških razmerah v taboriščih Mednarodne organizacije za migracije (IOM) v BiH. Prav tako so bili zabeleženi primeri nasilnega in kaznivega delovanja slovenske policije.

Postopek delovanja telefona zajema dajanje osnovnih informacij osebam glede njihove pravice do mednarodne zaščite. Pridobivale pa so se tudi povratne informacije o spornem delovanju policije na meji in o razmerah v Veliki Kladuši. Osebe so se oglasile po prečkanju slovensko-hrvaške meje, ko so bile že v RS, v primerih, ko so to same želele, so sporočile tudi svoje ime, starost, državo izvora, lokacijo v RS in število oseb v njihovi skupini. Nato je PIC z njihovo potrditvijo, da želijo zaprositi za mednarodno zaščito, in da naj pokliče policijo, obvestil pristojne organe o lokaciji oseb in njihovi nameri, da zaprosijo za azil. Člani PIC so tako po telefonu ali elektronski pošti obveščali policijske postaje. Glede na pogovore je bilo v dveh mesecih šestnajst intervencij v primerih skupin, ki so predhodno izrazile namero o zaprositvi za azil. V trinajstih primerih so policisti na meji upoštevali zakonodajo in so osebe predali v azilni postopek, v treh primerih pa so zatrdili,

⁷ Glej spletno stran <https://alarmphone.org/en/>.

da teh skupin nikoli ni bilo na navedenem območju. Pozneje se je izkazalo, da so bile vrnjene čez mejo.

Sedmega septembra 2018 je sledila skupna tiskovna konferenca Ministrstva za notranje zadeve in varuhinje človekovih pravic, na kateri je med drugim ministrica Vesna Györkös Žnidar obtožila neimenovano nevladno organizacijo domnevno spornega obveščanja policijskih postaj o osebah, ki želijo zaprositi za pomoč, in označila obvestilo policistom, da morajo spoštovati zakonodajo, kot problematično. Ni trajalo dolgo, da so mediji odkrili, da je neimenovana nevladna organizacija PIC, čemur je sledil medijski linč časopisa Delo. Organizacija PIC je s prakso vodenja reševalne telefonske linije prenehala zaradi strahu pred ogroženostjo nadaljnjega delovanja organizacije, skupina Info Kolpa pa je z delovanjem svoje telefonske številke takšno prakso nadaljevala.

Vredno je opozoriti, da navedbe tedanje ministrice za notranje zadeve Vesne Györkös Žnidar na novinarski konferenci z varuhinjo človekovih pravic z dne 7. septembra 2018, da so prostovoljci policijo obveščali o lokaciji migrantov, ko so bili ti še na Hrvaškem, ne držijo. V nekaterih primerih so migranti telefonsko številko res kontaktirali že pred prehodom meje ali iz Velike Kladuše. V teh primerih so jim prostovoljci razložili namen in delovanje telefonske številke, ki izvaja monitoring le na ozemlju Republike Slovenije, ter jih prosili, naj ponovno stopijo v kontakt z njimi po prečkanju meje.

Namen vzpostavitve alarmphona je bil preprečiti nelegalno ravnanje policije in dodatne žrtve zaradi represivnega režima onemogočanja legalnih prestopov meja. Z opozarjanjem policije, da so nevladne organizacije in Varuh človekovih pravic obveščeni o primerih migrantov, ki nameravajo zaprositi za azil v Sloveniji, skuša spodbuditi policijo k bolj previdnemu ravnanju in preprečiti nelegalne izgone migrantov, ki jih dodatno potiskajo v ranljiv položaj. Sekundarni namen je beleženje morebitnega nelegalnega ravnanja policije.

Med 11. septembrom in 7. novembrom 2018 je Info Kolpa na policijske postaje z elektronsko pošto ali telefonskimi klici intervenirala dvajsetkrat, skupaj je bilo s skupinah, ki so stopile v stik, 106 oseb. O prisotnosti oseb so bili poleg policijskih postaj obveščeni tudi Varuh človekovih pravic, organizacija Amnesty International Slovenia in v nekaterih primerih tudi generalna policijska postaja. V šestih primerih (39 oseb) so policisti odpeljali skupine v nadaljnji azilni postopek, v šestih primerih (27 oseb) so bile osebe kolektivno izgnane in so se pozneje oglasile iz BiH, v enem primeru pa se je oseba po izročitvi oglasila iz Hrvaške. V sedmih primerih (39 oseb) se osebe, s katerimi je bil vzpostavljen kontakt, niso več javile: za njimi se je izgubila sled in tudi njihova številka ni bila več aktivna. Morebitni razlog, da se niso

oglasili, je, da bodisi sami niso želeli nadaljevati komunikacije, bodisi jim je policija pri obravnavi odvzela mobitele zaradi preiskave, bodisi pa so bili vrnjeni na Hrvaško, kjer jim je policija ob nasilnem izgonu čez zeleno mejo odvzela in razbila telefone.

V nadaljevanju navajamo nekaj primerov delovanja telefona.

Primer št. 1

Čas in kraj: 11. 9. 2018, Preloka v bližini Vinice

Vodenje postopkov: Policijska postaja Črnomelj

Število oseb in razplet: Policisti PP Črnomelj so prijeli skupino 15 oseb iz Afganistana, Irana in Pakistana. Trem mladoletnim osebam so omogočili pravico do azilnega postopka, 12 drugim je bila pravica do azila onemogočena in so bili vrnjeni na Hrvaško.

Kaj se je dogajalo: 11. 9. 2018 je na telefonsko številko poklicala skupina 15 ljudi iz Afganistana, Irana in Pakistana, ki je okoli 11. ure dopoldne prečkala mejo v bližini kraja Preloka pri Vinici, ki je v pristojnosti PP Črnomelj. V skupini so bile tudi družine in mladoletni. V jutranjih urah se je skupina oglasila po telefonu. Ko je bilo pojasnjeno, da je zgolj policija pristojna za azilne postopke in je neposredna pomoč lahko kazniva, so sporočili, da lahko kontaktiramo s policijo. Okoli pol dvanajste ure so bili o prisotnosti skupine in njihovi nameri za zaprositev za azil po elektronski pošti obveščeni PP Črnomelj, Varuh človekovih pravic in PIC. Med četrto in peto uro popoldne je skupina poklicala tudi urgentno številko policije, kjer so jim svetovali, naj se premaknejo k najbližji cesti, da jih bo patrulja lahko opazila. Čez tri dni se je oseba, ki je bila v komunikaciji, oglasila iz azilnega kampa v Ljubljani. Od 15 oseb v skupini je policija trem mladoletnim omogočila pravico do azilnega postopka, 12 oseb pa je vrnila na Hrvaško.

Primer št. 2

Čas in kraj: 11. 9. 2018, v bližini Dalnjih Njiv in Vinice

Vodenje postopkov: Policijska postaja Črnomelj

Število oseb in razplet: sedem odraslih oseb, ni znano

Kaj se je dogajalo: 11. 9. 2018 je okoli šeste ure popoldne številko kontaktirala skupina sedmih Afganistancev in sporočila svojo lokacijo v bližini kraja Dalnje Njive v okolici Vinice. Skupina je izrazila namero o zaprositvi za azil. Okoli pol šestih so bili obveščeni PP Črnomelj, Varuh človekovih pravic in PIC. Kaj se je zgodilo z osebami, ni znano, ker tudi njihova številka ni bila več aktivna.

Primer št. 3

Čas in kraj: 12. 9. 2018, v Dalnjih Njivah v bližini Vinice

Vodenje postopkov: Policijska postaja Črnomelj

Število oseb in razplet: štirje odrasli iz Afganistana, ni znano

Kaj se je dogajalo: Okoli 14. ure se je oglasila skupina štirih oseb, ki so v Slovenijo vstopile v bližini kraja Dalnje Njive. Ob 17.30 so bili obveščeni PP Črnomelj, Varuh človekovih pravic in Amnesty International. Naslednji dan ob dveh popoldne se je skupina še vedno nahajala v gozdu, potem se je izgubil stik z njimi, številka pa je bila neaktivna.

Primer št. 4

Čas in kraj: 13. 9. 2018, lokacija ni bila sporočena

Vodenje postopkov: ni znano

Število oseb in razplet: mož, žena in 9-mesečni dojenček so bili sprejeti v azilni postopek

Kaj se je dogajalo: Nekaj čez 15. uro se je oglasil mož alžirske družine, ki se je nahajala na območju Slovenije. Njegova žena naj bi bolehalo za rakom na dojki, potovala sta skupaj z 9-mesečnim dojenčkom. Zaradi strahu pred deportacijo na Hrvaško in nato v BiH niso poslali lokacije in sami niso želeli klicati policije. Ker so želeli, da prostovoljci pokličejo policijo, je bila obveščena policijska postaja Črnomelj. Družina z dojenčkom je preživela noč zunaj, po prepričevanju so naslednji dan privolili, da bodo sami poklicali policijo. Petnajste septembra se je družina oglasila iz kampa (po vsej verjetnosti iz Logatca).

Primer št. 5

Čas in kraj: 15. 9. 2018, Tanča Gora v bližini Črnomlja

Vodenje postopkov: PP Črnomelj

Število oseb in razplet: devet oseb (tri družine, štirje otroci), ni znano

Kaj se je dogajalo: Skupina treh družin iz Sirije se je 15. 9. ob 12.20 oglasila iz gozda na slovenski strani. Mož, ki je bil na poti sam z otrokom, je sporočil, da želijo azil, vendar sami niso imeli dobroimetja na telefonu, da bi lahko poklicali na policijsko postajo. Zato so bili s številke Info Kolpa obveščeni PP Črnomelj, pisarna Varuha za človekove pravice in slovenska pisarna Amnesty International. Skupina se po dveh urah ni več oglasila in ni znano, kaj se je z njimi zgodilo.

Primer št. 6

Čas in kraj: 19. 9. 2018, Sveti Peter v bližini Sečovelj

Vodenje postopkov: PMP Dragonja

Število oseb in razplet: tri osebe, sprejete v azilni postopek

Kaj se je dogajalo: Skupina je ob 2.40 ponoči sporočila, da se nahaja v Sloveniji v bližini kraja Sveti Peter pri Sečovljah. Prav tako so povedali, da je ena oseba v skupini poškodovana. Zjutraj okoli 9. ure je bila obveščena PMP Dragonja, skupini pa je bilo sporočeno, naj počaka na avtobusni postaji. Enaindvajsetega septembra so sporočili, da so nastanjeni v azilnem kampu.

Primer št. 7

Čas in kraj: 19. 9. 2018, Sečovlje

Vodenje postopkov: PMP Dragonja

Število oseb in razplet: tri osebe, ni znano

Kaj se je dogajalo: Malo pred pol tretjo ponoči se je oglasila skupina treh oseb iz Alžirije, ki so se nahajale na območju Slovenije. Sporočile so, da na poti tri dni niso imele hrane ali vode. Sporočeno jim je bilo, naj gredo v prvo vas in prosijo za pomoč. Zjutraj okoli 9.30 je Info Kolpa o njihovi nameri o zaprositvi za azil obvestila PMP Dragonja, Varuha človekovih pravic in Amnesty International Slovenia. Na policijsko postajo sta bila poslana tudi številka mobilnega telefona skupine zaradi lažje komunikacije in obvestilo, da čakajo na avtobusni postaji pri OŠ Sečovlje. Kaj se je z osebami zgodilo, ni znano.

Primer št. 8

Čas in kraj: 21. 9. 2018, Sečovlje

Vodenje postopkov: PMP Dragonja

Število oseb in razplet: štiri osebe, sprejete v azilni postopek

Kaj se je dogajalo: Enaindvajsetega septembra malo pred polnočjo se je po prestopu v Slovenijo v bližini Sečovelj oglasila skupina štirih oseb iz Alžirije. Te osebe so poslale svoja imena in rojstne datume. Klicatelj je z glasovnim sporočilom dal vedeti, da je bolan. Več dni so bili na poti peš. Poslana je bila tudi lokacija, zato so bile obveščene PMP Dragonja, PP Piran, pisarna Varuha človekovih pravic in pisarna Amnesty International. Čez dva dni so klicatelji sporočili, da so bili sprejeti v azilni postopek in da so nastanjeni na zaprtem oddelku azilnega kampa v Ljubljani.

Primer št. 9

Čas in kraj: 22. 9. 2018, v bližini Sečovelj

Vodenje postopkov: PMP Dragonja

Število oseb in razplet: štiri osebe, sprejete v azilni postopek

Kaj se je dogajalo: Dvaindvajsetega septembra se je okoli četrte ure zjutraj iz bližine ceste med PMP Sečovelje in vasjo Dragonja oglasila skupina štirih oseb iz Alžirije. Sporočili so, da več dni niso jedli in da potrebujejo zdravniško oskrbo. V skupini sta bila tudi dva mladoletnika. Ob 4.00 je Info Kolpa njihovo namero o zaprositvi za azil in lokacijo sporočila PP Piran, PMP Dragonja, Varuhu človekovih pravic in organizaciji Amnesty International. Četrtega oktobra so sporočili, da so nastanjeni v azilnem kampu v Ljubljani.

Primer št. 10

Čas in kraj: 23. 9. 2018, med Vinico in Sinjim Vrhom

Vodenje postopkov: PP Črnomelj

Število oseb in razplet: tri osebe iz Irana, iz Slovenije izgnane na Hrvaško in potem v BiH

Kaj se je dogajalo: Okoli 17.00 se je z območja pristojnosti PP Črnomelj oglasila skupina treh oseb iz Irana. Ko je klicatelj potrdil, da to dovoli, so o njihovi lokaciji in nameri za zaprositev za azil bili obveščeni PP Črnomelj, Varuh človekovih pravic in Amnesty International. Prav tako jim je bila posredovana kontaktna številka skupine. Čez dva dni se je skupina oglasila iz Velike Kladuše v BiH. Slovenska policija jih je po obravnavi izročila hrvaški policiji, nato so bili verižno vrnjeni v BiH. Na PP Črnomelj so jim zaračunali 230 evrov globe zaradi prekrška, ilegalnega prehoda meje, sledil pa je kolektivni izgon.

Primer št. 11

Čas in kraj: 28. 9. 2018, okolica vasi Maršiči v bližini mejnega prehoda Sočerga

Vodenje postopkov: PMP Sočerga

Število oseb in razplet: dve mladoletni osebi iz Alžirije, ni znano

Kaj se je dogajalo: Osemindvajsetega septembra okoli pol ene ure ponoči sta se oglasila dva mladoletnika iz Alžirije, ki sta poslala lokacijo iz bližine vasi Maršiči. Eden od njiju je bil bolan in ni mogel več nadaljevati poti. Takoj je bila obveščena PMP Sočerga, prav tako ji je bila poslana kontaktna številka mladoletnikov. Pozneje se mladoletnika nista več oglasila in ni znano, kaj se je z njima zgodilo.

Primer št. 12

Čas in kraj: 30. 9. 2018, med Vinico in Daljnimi Njivami

Vodenje postopkov: PP Črnomelj

Število oseb in razplet: pet oseb (ena mladoletna), deportirane na Hrvaško in nato v BiH

Kaj se je dogajalo: Okoli devete ure zjutraj je skupina petih oseb sporočila, da so na območju Republike Slovenije in želijo zaprositi za azil. Ko so poslali imena in lokacijo, so bili policisti PP Črnomelj obveščeni o njihovi nameri za zaprositev za azil in lokaciji. Elektronska pošta je bila poslana tudi Varuhu človekovih pravic in organizaciji Amnesty International. V skupini je bila tudi mladoletna oseba. Drugega oktobra se je klicatelj oglasil iz BiH in pojasnil, da jih je slovenska policija predala hrvaškim policistom, ti pa so jih nato pretepli in okradli ter izgnali v BiH.

Primer št. 13

Čas in kraj: 30. 9. 2018, okolica Dalnjih Njiv

Vodenje postopkov: PP Črnomelj

Število oseb in razplet: šest oseb iz Iraka, ni znano

Kaj se je dogajalo: Tridesetega septembra se je ob pol desetih zjutraj oglašila skupina šestih oseb iz Iraka, med njimi sta bila tudi dva mladoletnika. Sporočili so, da se nahajajo v bližini Dalnjih Njiv, na njihovo željo pa je bila obveščena PP Črnomelj, prav tako je bila na policijsko postajo posredovana njihova kontaktna številka. Povedali so, da že dlje časa nimajo hrane in da so izčrpani. Obveščena sta bila tudi Varuh človekovih pravic in Amnesty International. Okoli 15.30 je klicatelj sporočil, da je prišla policija. Od 16.00 dalje se niso več oglašali, prav tako je bila njihova številka neaktivna. Kaj se je z njimi zgodilo in ali so bili sprejeti v azilni postopek, ni znano.

Primer št. 14

Čas in kraj: 3. 10. 2018, Mali Nerajec

Vodenje postopkov: PP Črnomelj

Število oseb in razplet: pet oseb, deportirane na Hrvaško in nato v BiH

Kaj se je dogajalo: Tretjega oktobra ob 11.00 dopoldne se je z območja v pristojnosti PP Črnomelj oglašila skupina petih oseb. Po potrditvi, da se njihova lokacija lahko sporoči varnostnim organom, je bila lokacija zaradi slabih izkušenj s PP Črnomelj sporočena PP Krško in PMP Dragonja. Prav tako sta bila obveščena Varuh človekovih pravic in Amnesty International. Skupino je pozneje ujela policija, nato so bili prek Hrvaške verižno vrnjeni v BiH.

Primer št. 15

Čas in kraj: 3. 10. 2018, Pirče pri Kostelu

Vodenje postopkov: PP Črnomelj

Število oseb in razplet: ena oseba, deportacija na Hrvaško, tam sprejeta v azilni postopek

Kaj se je dogajalo: Tretjega oktobra se je okoli 21.00 iz okolice Pirč pri Kostelu oglasila ena oseba iz Alžirije. Na njeno željo so bili o njeni nameri za zaprositev za azil obveščeni pristojni organi. Po elektronski pošti so bili obveščeni PP Kočevje, Generalna policijska postaja in Amnesty International. Oseba je bila deportirana na Hrvaško, tam ji je bilo omogočeno zaprositi za azil.

Primer št. 16

Čas in kraj: 4. 10. 2018, okolica Preloke v bližini Vinice

Vodenje postopkov: PP Črnomelj

Število oseb in razplet: devet oseb iz Alžirije, Maroka, Zahodne Sahare in Sirije. Osem ljudi je bilo verižno vrnjenih v BiH, eni mladoletni osebi so slovenski policisti omogočili zaprositi za azil.

Kaj se je dogajalo: Četrtega oktobra 2018 se je okoli sedme ure zjutraj oglasila skupina devetih oseb. Poslali so imena, rojstne datume in države izvora ter lokacijo. Prav tako so sporočili, da ima mladoletnik v skupini poškodovano nogo. Malo po 10. uri dopoldne je bila na njihovo željo policija obveščena o njihovi lokaciji in nameri za zaprositev za azil. Obveščene so bile PP Črnomelj, PP Kočevje, Generalna policijska postaja, pisarna Varuha človekovih pravic in pisarna Amnesty International v Sloveniji.

Primer št. 17

Čas in kraj: 24. 10. 2018, okolica Krškega in Ljubljana

Vodenje postopkov: Azilni dom na Viču

Število oseb in razplet: tri osebe (mladoletne), sprejete v azilni postopek

Kaj se je dogajalo: Štiriindvajsetega oktobra okoli 10. ure dopoldne se je iz okolice Krškega oglasila skupina treh mladoletnikov. Izrazila je namero za zaprositev za azil in sporočila, da je v okolici Krškega, vendar ni poslala natančne lokacije. Njihova namera za zaprositev za azil je bila sporočena na PP Krško. Naslednji dan so sporočili, da so v Ljubljani. Poslan jim je bil naslov azilnega doma na Viču, nato so sporočili, da so na poti tja. Pozneje so se oglasili iz azilnega kampa v Ljubljani.

Primer št. 18

Čas in kraj: 27. 10. 2018, cesta med Balkovci in Preloko

Vodenje postopkov: PP Črnomelj

Število oseb in razplet: enajst oseb, deset oseb iz Irana sprejetih v azilni postopek, ena oseba iz Afganistana veržno vrnjena v BiH

Kaj se je dogajalo: Sedemindvajsetega oktobra se je okoli 13.30 oglasila skupina enajstih oseb iz Irana in Afganistana. Sporočili so svoja imena in lokacijo, Info Kolpa je nato obvestila PP Črnomelj o njihovi lokaciji. V skupini so bili štirje mladoletniki, policija je deset oseb iz Irana sprejela v azilni postopek. Ena oseba (17-letnik iz Afganistana) je bila ločena od skupine na policijski postaji, kjer so ji onemogočili zaprositev za azil, nato pa je bila vrnjena na Hrvaško in potem v BiH.

Primer št. 19

Čas in kraj: 29. 10. 2018, v bližini Staroda

Vodenje postopkov: PP Ilirska Bistrica

Število oseb in razplet: tri osebe, zavrnjena pravica do azila, vrnitev na Hrvaško in nato v BiH

Kaj se je dogajalo: Devetindvajsetega oktobra okoli pol enajste ure dopoldne so se oglasile tri osebe iz Iraka in Alžirije z namero o zaprositvi za azil v Sloveniji. Obveščena sta bila PP Ilirska Bistrica in Varuh človekovih pravic, skupini pa je bilo naročeno, naj policijo počaka ob cesti. Okoli 11.30 dopoldne je skupino našla policija, ki je nato tem osebam na policijski postaji vzela prstne odtise. Potem so bili kolektivno vrnjeni na Hrvaško, od koder so jih izgnali v BiH. Po pričevanju so bili med vračanjem tudi pretepeni.

Primer št. 20

Čas in kraj: 7. 11. 2018, Sežana

Vodenje postopkov: PP Sežana

Število oseb in razplet: osem oseb iz Irana, ni znano

Kaj se je dogajalo: Sedmega novembra okoli 23. ure je skupina osmih državljanov Irana sporočila, da so prispeli v mesto Sežana in da bi radi zaprosili za azil v Sloveniji. Obveščena je bila PP Sežana, po telefonu je policist tudi sporočil, da so eno skupino migrantov že našli. Skupina se pozneje ni več oglasila in ni znano, kaj se je z njimi zgodilo.

Kaj se dogaja na policijskih postajah v Sloveniji?

Tu je zbranih nekaj povzetkov pričevanj oseb, ki so bile verižno vrnjene iz Slovenije na Hrvaško in nato v BiH. Pričevanja so dostopna v poročilih, ki so jih od junija 2018 do januarja 2019 pripravljale aktivistične organizacije No Name Kitchen, Balkan Info Van in SOS Team Kladuša.⁸

Prvo pričevanje

Trinajstega junija 2018 je skupina štirih oseb iz Afganistana (starih 16, 17, 30 in 39 let) prečkala mejo v bližini vasi Zilje. Skupino je kmalu po prečkanju meje ujela patrulja slovenske policije. Eden od policistov je opazil, da Hamid (intervjuvanec) uporablja GPS, in ga je obtožil tihotapstva. Nato ga je napadel verbalno in z udarci v glavo. Skupina je bila odpeljana na PP Črnomelj, kjer je bil opravljen postopek identifikacije. Mladoletni Hamid je zaprosil za mednarodno zaščito, vendar ga je policija preslišala. Skupina je bila prisiljena v podpisovanje dokumentov v slovenščini brez prevodov, eden od dokumentov, ki ga je podpisal Hamid, je bil tudi dokument, da bo vlogo skrbnika zanj v postopku prevzel njegov bratranec. Dokument je izdal CSD Črnomelj. Postopki na PP so trajali sedem ur, skupina je bila nato verižno vrnjena v BiH.

Drugo pričevanje

Osmega julija 2018 je Benedict s skupino devetih oseb prestopil slovensko-hrvaško mejo, po prestopu Kolpe pa se je skupina razšla. Benedict je šel proti mestu Vinica, da bi našel avtobusno postajo, v bližini mesta pa je lokalna prebivalka poklicala policijo. Na PP Črnomelj je večkrat zaprosil za mednarodno zaščito, saj je njegovo življenje doma ogroženo, prav tako je zahteval pravno pomoč. Policist, ki ga je obravnaval, je začel nanj kričati, da naj neha govoriti, in se je sploh vedel agresivno. Policistka mu je med obravnavo rekla, naj neha govoriti o azilu, sicer mu bo nekaj razbila na glavi. Nato je bil prisiljen podpisati dokument v slovenščini, ki ni bil preveden, zato ni vedel, kaj podpisuje. Pozneje je bil zaprt v celici skupaj z devetimi drugimi osebami. Naslednji dan je bil deportiran na Hrvaško in potem v BiH.

Tretje pričevanje

Sedemindvajsetega julija 2018 je skupina šestih moških iz Alžirije, Tunizije in Maroka več dni pešačila iz Velike Kladuše do Črnomlja. V bližini mesta je

⁸ Poročila so dostopna na No Name Kitchen, SOS Team Kladuša in Balkan Info Van, n. d.

lokalna prebivalka poklicala policijo, ki jih je odpeljala na policijsko postajo. Hakim je večkrat izrazil zahtevo za azil, vendar jim je palestinski prevajalec povedal, da nimajo možnosti zaprositi za azil zaradi svoje narodnosti. Izmed šestih je policija opravila intervju zgolj z eno osebo in ta intervju naj bi veljal za vseh šest: »Vsi smo zaprosili za azil, vendar niso želeli uslišati naše prošnje. Prevajalec je naredil zapisnik in nas vprašal: 'Zakaj ste izbrali to državo? Vi nočete ostati v Sloveniji, vi hočete v Francijo, zakaj torej tukaj prosite za azil?' Prevajalec nam je prav tako rekel, da nimamo v nobeni državi pravice, da zaprosimo za azil.« Po obravnavi je bila skupina odpeljana v manjši kamp, kjer so bili prisiljeni spati na tleh v kontejnerju.

Naslednji dan so bili prisiljeni podpisovati dokumente v slovenščini, zvečer okoli 19.00 pa jih je policist odpeljal na kraj, ki je bil videti kot smetišče, kjer so bili kolektivno izročeni hrvaški policiji. Od tam so bili s kombijem prepeljani do zelene meje z BiH v bližini Velike Kladuše. Kombi so zapustili v parih, nato pa so jih napadli zamaskirani policisti in jih pretepli, uporabljene so bile tudi električne palice: »Ko smo prispeli do meje, so nam rekli, naj zapustimo avtomobil v parih. Med zapuščanjem avtomobila nas je policist v modri obleki začel tepsti s pendrekom. V gozdu je bilo temno. Mislil sem, da bom, če bom tekel, mogoče prišel do Bosne in me bodo pustili pri miru. Po približno treh metrih pa so bili tam moški v temnih oblekah, ki jih nisem mogel dobro videti, saj je bila tema, oni pa so imeli očala za nočno gledanje in so me lahko videli. Tekel sem v japonkah in sem padel, ko sem poskusil pobegniti. Ujel me je in pretepel. Svojo električno palico je policist naslonil na moj vrat in spet sem se zrušil na tla. Prepričan sem bil, da me bo ubil.«

Četrto pričevanje

Petega avgusta 2018 je po desetih dneh hoje skupina trinajstih oseb iz Afganistana in Irana (dve družini in dva samska moška) vstopila na območje RS v bližini Ilirske Bistrice. V gozdu jih je opazila policijska patrulja. Ob prvem stiku je Asmin mož zaprosil za mednarodno zaščito, vendar mu je policist odgovoril, da jih bodo jutri deportirali. Na mestu so bili prisiljeni sleči oblačila, vključno z otroki in ženskami, policija pa je opravila pregled. Asmi je policist vzel hidžab in ga vrgel po tleh. Pri tem so ji policisti govorili: »Pičko mater.« In: »Here is Slovenia, here is no islam.« Po pregledu so bili odpeljani na PP Ilirska Bistrica, na postaji naj bi bilo tudi osebje UNHCR in Mednarodne organizacije za migracije (IOM), ki pa ni sodelovalo v azilnih postopkih. Pri obravnavi je sodeloval iranski prevajalec, osebe pa so povedale svoja imena, narodnosti, kje so vstopile v Slovenijo in kakšen je njihov namen v Sloveniji. Policija je nato vse fotografirala in jim odvzela prstne odtise, bili so

tudi prisiljeni podpisati dokumente, ki jih niso razumeli in jih tudi prevajalec ni želel prevesti. Skupina je na postaji preživela en dan, nato so jo z enim zaprtim kombijem odpeljali na kraj, kjer so jo izročili hrvaški policiji. Hrvaški policisti so jih nato odpeljali do zelene meje z BiH v bližini Velike Kladuše, kjer so jim razbili telefone, odrasle fizično napadli in jih izgnali čez mejo.

Peto pričevanje

Petnajstega avgusta 2018 je Ahmad s skupino osmih oseb vstopil na območje Slovenije in želel pot nadaljevati proti Italiji. Policijska patrulja je skupino ujela v bližini vasi Stara Lipa in nato poklicala kombi, ki jih je po dvajsetih minutah vožnje pripeljal na PP Črnomelj. Tam so izpolnili vprašalnike s svojimi podatki, Ahmad pa je bil edini, ki ni zaprosil za azil v Sloveniji. Vsem je policija odvzela prstne odtise in ko so videli, da je bil Ahmad že četrtič v Sloveniji, so ga obtožili tihotapstva. Dva policista sta ga nato odpeljala v kontejner, kjer sta mu začela groziti in ga pretepati. Poleg sta na stolih sedeli dve policistki in opazovali dogajanje. Ahmad je bil edini pretepen, policija pa je nato osem oseb izročila hrvaški policiji, ki jih je izgnala v BiH. V Sloveniji je za azil lahko zaprosil zgolj 16-letni fant.

Šesto pričevanje

Enaindvajsetega avgusta 2018 je po šestih dneh hoje tričlanska družina (od 17 do 40 let) iz Irana prestopila hrvaško-slovensko mejo. Po približno 15 kilometrih hoje jih je opazil lokalni prebivalec, ki je poklical policijo. Nato je prišlo trinajst policistov, skupina pa je v strahu pred deportacijo rekla, da so iz Sirije. Policisti so se obnašali agresivno in zahtevali, da naj se uležejo na tla, nato pa so opravili pregled. V Zahrinem modrcu so našli tisoč evrov, ki jih niso vrnili. Eden od policistov je od Dariusa (17 let) zahteval, da naj odklene svoj telefon; ko je to zavrnil, pa ga je policist fizično napadel z brcami in mu zlomil roko. Napadli so tudi mater in očeta. Nato so jih odpeljali na PP Črnomelj, Dariusa pa so zaradi tožb o bolečini v roki odpeljali v zdravstveni dom. Tam ga je z opornico oskrbel zdravnik, vendar o policijskem obisku ni napisal poročila. Na policijski postaji je bil prisoten arabski prevajalec, družina pa je nato razložila, da so iz Irana in da so v strahu pred deportacijo rekli, da so iz Sirije. Zaposili so tudi za mednarodno zaščito, vendar jim je bila ta pravica zanikana. Bili so prisiljeni v podpisovanje dokumentov brez prevodov, nato pa so bili izročeni hrvaški policiji. Ti so jih vrnili prek zelene meje v BiH, do Velike Kladuše so pešali še 20 kilometrov.

Sedmo pričevanje

Drugega septembra 2018 je skupino desetih moških iz Indije, Nigerije in Slonokoščene obale blizu slovenskega naselja Obrov prišla slovenska policija, potem ko so dva tedna pešačili čez Hrvaško. Policista sta jih pridržala, nato pa sta jih odpeljala do približno pol ure oddaljene avtocestne meje. Na slovenski strani meje so policisti na postaji zabeležili njihovo ime, nacionalnost in starost ter jih fotografirali. Ko so migranti vprašali glede azila, so jim policisti v odgovor rekli le: »Ne.« Nato so jih slovenski policisti molče pospremili skozi carino k hrvaški obmejni policiji. Ti so jih nemudoma nastanili v kontejnerje blizu mejnega prehoda, v katerih so bili čez noč zaklenjeni brez hrane in vode. Prav tako so jim policisti zasegli denar. Zjutraj so jih s kombijem odpeljali na mejo z Veliko Kladušo, do koder je bilo približno pet ur vožnje, ki so jih migranti morali preživeti v zaprtem kombiju ob pomanjkanju zraka, zaradi česar so v kombiju bruhal. Na nekaterim iz skupine že znanem območju, kamor so jih pripeljali hrvaški policisti, so jim ti dejali, da naj pešačijo do Bosne. Ko je eden iz skupine vprašal, ali mu lahko vrnejo telefon, mu ga je policist pred očmi razbil, drugemu iz skupine pa so pred očmi raztrgali sto evrov, ki so mu jih pred tem zasegli. Nato je skupina morala dolgo v noč pešačiti, da je lahko prišla nazaj v Veliko Kladušo.

Osmo pričevanje

Šestintridesetletni Afganistanec je 16. avgusta 2018 prečkal mejo, bil obravnavan in nastanjen v azilnem domu na Viču. Devet dni je bil v azilnem domu in že imel izkaznico prosilca za mednarodno zaščito, ko ga je v ponedeljek, 27. avgusta, pri avtobusni postaji prišla policija, medtem ko se je sprehajal skozi središče Ljubljane. Odpeljala ga je v zaprti center za pridržanje (verjetno v Postojni), kjer je bil priprt deset dni. Petega septembra ga je nato slovenska policija z avtom odpeljala na hrvaško mejo, kjer sta ga dva policista pospremila do kombija, ki je čakal na drugi strani meje. Po šesturni vožnji v kombiju so ga na hrvaško-bosanskem mejnem prehodu blizu Šturlića pričakali štirje hrvaški policisti. Ko je izstopil iz kombija, ga je policija začela pretepati s pendreki. Po nekajminutnem tepežu so mu rekli, naj gre sam na bosansko stran meje.

Deveto pričevanje

Šestnajstega septembra 2018 je skupino štirinajstih ljudi, med katerimi sta bila dva mladoletnika in 60 let star gospod, deset kilometrov od slovensko-hrvaške meje v gozdu opazil policist. Ko so prišle okrepitev, so jih

preiskali, jim vzeli imetje in jih odpeljali na policijsko postajo, kjer niso imeli dostopa do prevajalca, njihova prošnja za azil pa je bila ignorirana. Morali so podpisati dokumente v slovenščini, dva mladoletnika pa so policisti prisilili, da sta jih podpisala kot polnoletna. Po približno sedmih urah, ko so dali prstne odtise in informacije, so jih s kombijem odpeljali na hrvaško mejo, kjer so jih čakajoči hrvaški policisti nemudoma odpeljali v kontejnerje. Skupina je ponovno izrazila namero o zaprositvi za azil, a so jo tudi hrvaški policisti ignorirali. Vzeli so njihove podatke in prav tako prisilili mladoletnika, da sta se registrirala kot polnoletna. Skupina je bila zaprta približno deset ur brez hrane in vode. Za hrano so bili prisiljeni plačati policistom, da so jim jo kupili, vodo pa so morali piti iz straniščne školjke. Potem so jih v kombiju peljali približno pet ur do območja blizu meje, nekje na podeželju. Tam so jih pričakali štirje policisti s črnimi maskami, ki sta se jim pridružila še dva policista. Skupaj so enega po enega v skupini začeli pretepsti s pendreki. Iranca v skupini so poklicali iz kombija in mu ponujali plastično vrečko z zlomljenimi telefoni, češ da naj jo prime, ko pa je ta iztegnil roke, so ga začeli udarjati in nanj kričati. Zaseženega imetja jim niso vrnili. Ko je eden v skupini zaprosil za vrnitev imetja, so to odklonili, a so ga nehali udarjati, saj, kot je dejal izpraševani migrant, »če vedo, da lahko nekdo govori angleško, te osebe ne tepejo, saj vedo [hrvaška policija], da lahko posreduje informacije [o nasilju policistov na mejah]«.

Deseto pričevanje

Trinajstega septembra 2018 je skupino Pakistancev in Afganistancev, med katerimi je bil tudi mladoletnik, hrvaška policija deportirala v BiH. Hrvaški policiji so jih predali slovenski policisti, ki so jih prijeli približno deset kilometrov od italijanske meje po desetih dneh hoje iz Velike Kladuše. Ko so jih slovenski policisti prijeli, so jim zasegli telefonske polnilce, denar in nekaterim telefone, rekoč, da jim bodo imetje vrnili, a jim ga niso. Ko so jih odpeljali na policijsko postajo, je intervjuvanec zaprosil za azil, a je dobil odgovor: »V Sloveniji je azil zaprt (In Slovenia, asylum is closed).« Tu so bili pridržani 24 ur, potem pa so jih predali hrvaški policiji. Ta jih je s kombijem pripeljala na mejni prehod blizu Šturlića. Pet policistov jim je ukazalo, naj izstopijo iz kombija, nakar so jim najprej razbili telefone, nato pa so jih pretepli s pendreki. Intervjuvanec je bil v času intervjuja že štiri mesece v Bosni, v Evropo pa je v tem času poskušal priti že petkrat, a so ga policisti vselej pretepli, oropali in prisilno izgnali nazaj v Bosno.

Enajsto pričevanje

Skupino treh Maročanov je hrvaška policija 9. oktobra 2018 prisilno izgnala v BiH. Pred tem jih je v Sloveniji, nekje med vasema Sušak in Rupa, prijela slovenska policija. Odpeljala jih je na bližnjo policijsko postajo, kjer so bili pridržani en dan. Tam so imeli dostop do prevajalca, ki pa jim je dejal, da v Sloveniji ni azila in da naj gredo nazaj v BiH. Podpisati so morali dokumente o pridržanju, v slovenščini. Nato so jih odpeljali na hrvaško policijsko postajo blizu meje, kjer so bili pridržani dva dni v majhni celici z velikim številom ljudi in le enim obrokom v 48 urah. Skupaj s še sedmimi ljudmi jih je hrvaška policija peljala na območje, oddaljeno le nekaj ur, kjer pa so morali čakati približno deset ur v avtu, v katerem je primanjkovalo kisika. Okoli dveh zjutraj so jih peljali na gozdno območje blizu reke in meje z BiH. Tam so jih pričakali policisti v črnih uniformah in s črnimi maskami, ki so jim razbili telefone, pokradli denar in jih brutalno pretepli s pendreki in brcami, medtem ko so nanje kričali, da naj gredo o nazaj v Bosno.

Dvanajsto pričevanje

Triindvajsetega oktobra 2018 je bila skupina 32 ljudi iz Bangladeša prisilno izgnana iz Hrvaške v BiH. Približno dva dni pred tem so jih ujeli trije policisti nekje na cesti A1 v Sloveniji. Intervjuvanec jim je povedal, da hoče azil v Sloveniji, vendar je dobil odgovor: »Ne, ne, ne.« Potem so jim na policijski postaji vzeli prstne odtise in jih fotografirali, prav tako so morali podpisati dokumente v slovenščini, ne da bi jim bil dan na voljo prevajalec. Le dvema fantoma iz skupine, ki sta bila stara 18 let, so dovolili vstopiti v azilni postopek, preostalih 30 so naslednji dan predali hrvaški policiji. Ta jih je s kombiji pripeljala na mejni prehod Maljevac, kjer so jim policisti dejali, da naj gredo eden po eden iz kombija in začnejo teči proti Bosni. Ko so začeli teči po klancu navzdol, so se spotaknili ob vrvi, ki so jih nastavili policisti. Policisti so pridrveli za njimi in jih pretepli s pendreki.

Trinajsto pričevanje

Enajstega novembra 2018 je skupina sedemnajstih migrantov iz Bangladeša in Pakistana skušala prečkati reko Kolpo pri Vinici. Štirje od njih niso znali plavati, zato so počakali na hrvaški strani, preostali pa so prečkali reko. Slovenski policisti so jih verjetno videli z daljnogledom in so jih pričakali na slovenski strani reke, medtem ko so lokacijo preostalih štirih sporočili hrvaški policiji, ki jih je prišla iskat. Trinajst migrantov so slovenski policisti odpeljali na policijsko postajo, kjer so ti morali brez prisotnosti prevajalca

podpisovati dokumentacijo v slovenščini. Izrazili so, da hočejo azil, vendar prošnja ni bila uslišana. Dva mladoletnika v skupini sta v dano dokumentacijo še posebej zapisala, da hočeta azil, nakar so policisti prečrtali napisano in kot ciljno državo napisali Italijo. Med obravnavo na postaji slovenske policije je bila po pričanju intervjuvanca prisotna rjavolasa policistka z lasmi do ramen, katere identifikacijska številka naj bi bila 00448801. Okoli 10. ure naslednji dan so jih predali hrvaški policiji, nakar so 14 ljudi iz skupine odpeljali na neznano lokacijo, kjer so bili ves dan zaprti v kombiju brez hrane, vode in sanitarij. Okoli polnoči so jih nato v skupini 30 ljudi (skupaj z Afganistanci in Pakistanci, ki jih je ujela hrvaška policija) odpeljali na hrvaško-bosansko mejo in jim razbili telefone ter vzeli denar. Tam so jih v skupini po tri prignali iz kombija na cesto, kjer je bila na vsaki strani vrsta policistov, med katerimi se je moral posameznik prebiti, medtem ko so ga ti brutalno topli. Tepež je v tem primeru čakal le moške, ženski policisti niso pretepal.

Štirinajsto pričevanje – utopitev

Sedemindvajsetega novembra 2018 je skupino enajstih ljudi iz Alžirije nekje na območju reke Reke opazila policija, nakar je skupina skušala zbežati. Nekdo iz skupine je pobegnil tako, da je skočil v reko. Posnemati ga je želel drugi, ki pa ni znal plavati in je kljub poskusom gasilcem, da bi ga rešili, utonil. Za utapljajočim se je v vodo skočil še nekdo iz skupine in ga poskušal rešiti, zaradi česar ga je policija, ko ga je prijela, najprej odpeljala v bolnišnico, po enournem obisku bolnišnice pa so ga policisti privedli na policijsko postajo, kjer so že bili preostali. Skupina zdaj sedmih ljudi je na policijski postaji čakala približno štiri ure. Potem so jih odpeljali na uradni mejni prehod med Slovenijo in Hrvaško, kjer jih je pričakalo okoli štirinajst policistov. Tam so jih drugega za drugim slekli in preiskali, prav tako pa so jim zasegli denar in mobilne telefone. Odvzeti so jim bili prstni odtisi, bili so fotografirani in podpisati so morali dokument. Nato so jih odpeljali neznan kam, kjer so prestopili v kombi, nakar so se peljali približno 20 minut na območje ob meji nekje med Maljevcem in Buhačo. Okoli 1.40 zjutraj so drugega za drugim odpeljali iz kombija in jih začeli pretepati. Policisti so nosili črne uniforme in črne maske.

Petnajsto pričevanje

Skupina petih ljudi, med katerimi je bila štiričlanska družina, se je 2. decembra 2018 zaradi izčrpanosti predala slovenski policiji pet kilometrov od gozdnega predela pri slovensko-hrvaški meji. Nato jih je policija privedla k bližnji policijski postaji (nedoločeni) v Sloveniji, približno 30 minut stran od

njihovega prvotnega stika s policijo. Kljub prošnji za azil so enega migranta iz skupine, ki je bil sicer mladoleten, policisti obtožili laganja, ker se je skušal predstaviti kot član družine, in ignorirali njegovo prošnjo za azil. Intervjuvanca je policija pozneje odvedla na sekundarno lokacijo, ki jo je opisal kot zapor in je bila približno uro oddaljena od prvotne policijske postaje. Pozneje so ga premestili na uradni mejni prehod s Hrvaško (nedoločen) in ga tam pridržali. Nazadnje so intervjuvanca odpeljali na uro in pol do dve uri oddaljen in odmaknjen del meje med Hrvaško in BiH, ki je od Velike Kladuše oddaljen približno 27 kilometrov, in ga s tepežem prisilno izgnali.

Šestnajsto pričevanje

Drugega decembra 2018 so Alžirca slovenski policisti pripeljali na policijsko postajo Brežice potem, ko so ga ujeli v taksiju. Od Velike Kladuše je namreč delno pešačil, delno pa najemal taksi. Taksi sta ustavila dva policista, dva pa sta nosila vojaško zeleno uniformo. Ko so policisti zabeležili njegove podatke in je podpisal dokumente, so ga naslednji dan odpeljali na mejni prehod Obrežje, kjer je bil pridržan deset ur brez hrane in vode. Nato so ga hrvaški policisti s kombijem odpeljali v bližino meje z Bosno med Maljevcem in Buhačo. Tja so ga pripeljali ob 11.00, pričakalo pa ga je pet policistov s črnimi maskami in črnimi uniformami, ki so ga pretepli s pendreki.

Sklep

Ugotovitve iz pričujočega poročila in že obstoječe raziskave ter zbrana pričevanja kažejo na skrb zbujujočo sliko delovanja slovenske policije pri obravnavi migrantov na policijskih postajah. Kršitve niso zgolj sporadične in odvisne od volje posameznih policistov, temveč je bilo sistematično zanižanje pravice do mednarodne zaščite zaukazano s samega vrha slovenske policije in ob vednosti vodilnih na Ministrstvu za notranje zadeve. Pričevanja oseb, ki so bile verižno izgnane iz Slovenije in prek Hrvaške v BiH, omenjajo nasilje, udarce, grožnje in prisilno podpisovanje neprevedenih dokumentov, ki ga zahtevajo slovenski policisti. Prav tako je Slovenija z izročitvijo več kot 4500 oseb na Hrvaško mnoge od njih izpostavila nevarnosti mučenja in kraj s strani hrvaške policije in tako povzročila dodatne travme ljudem v ranljivem položaju. Glede na predstavljeno gradivo so nujni naslednji ukrepi:

1. Takojšnje prenehanje kolektivnih izgonov na Hrvaško pod pretvezo meddržavnega sporazuma, takojšen suspenz veljavnosti tega

- sporazuma ter spoštovanje temeljne pravice do mednarodne zaščite in človeškega življenja.
2. Vzpostavitev civilnega nadzora nad delovanjem policije in vodenjem postopkov z migranti na južni meji, posebej v luči sistematičnih kršitev človekovih pravic.
 3. Polno razkritje vsebine spornih policijskih depeš in sprožitve preiskave proti nekdanjemu generalnemu direktorju policije Simonu Veličkemu, zdajšnji direktorici Tatjani Bobnar, nekdanji notranji ministrici Vesni Györkös Žnidar in nekdanjemu uslužbencu MNZ Boštjanu Šeficu zaradi suma zlorabe pooblastil.
 4. Preiskava proti posameznim policistom v primerih, ko je bila ugotovljena uporaba čezmerne fizične sile v obliki udarcev in brc proti osebam, ki so bile obravnavane na posameznih policijskih postajah na južni meji.

Literatura

- Amnesty International Slovenije (2018): *Vračanja in omejevanje dostopa do azila v Sloveniji – poročilo*. Dostopno na: <https://www.amnesty.si/prisilna-vracanja> (4. december 2019).
- Border Violence Monitoring (2018a): "He Found a Razor and Attempted to Commit Suicide by Cutting His Left Arm. A Police Officer Found Him Lying On the Ground Bleeding, but Did Not Provide Any Help." *Border Violence Monitoring*, 31. julij. Dostopno na: <https://www.borderviolence.eu/violence-reports/july%20-31-2018-1000-slovenia-dol/> (4. december 2019).
- Border Violence Monitoring (2018b): "They Kicked into Our Back, Neck and Legs – They Fractured My Hand with Their Foot." *Border Violence Monitoring*, 21. avgust. Dostopno na: <https://www.borderviolence.eu/violence-reports/august-21-2018-1600-caught-and-attacked-by-the-police-in-the-inner-slovenian-land-in-a-forest-by-the-town-crnomelj-viz%20-map-below/> (4. december 2019).
- Border Violence Monitoring (2018c): "Unverifiable Information from Unknown Migrants?" – First Footage of Push-backs on the Croatian-Bosnian Border. *Border Violence Monitoring*, 16. december. Dostopno na: <https://www.borderviolence.eu/proof-of-push-backs/> (4. december 2019).
- Border Violence Monitoring (2018d): "He Did Not Behave Like a Translator, He Acted Like a Police Officer." *Border Violence Monitoring*, 30. december. Dostopno na: <https://www.borderviolence.eu/violence-reports/december-30-2019-0000-vinica-slovenia/> (4. december 2019).

- Border Violence Monitoring (2019a): "The Officers Treated the Group in a Rough Way and Handcuffed One of Them." *Border Violence Monitoring*, 10. februar. Dostopno na: <https://www.borderviolence.eu/violence-reports/february-10-2019-1430-novo-mesto-slovenia/> (4. december 2019).
- Border Violence Monitoring (2019b): "They Both Asked for Asylum but the Slovenian Police Denied It, Shouting: 'Taliban, Taliban!'" *Border Violence Monitoring*, 17. marec. Dostopno na: <https://www.borderviolence.eu/violence-reports/march-17-2019-2100-croatia-slovenia-border-with-mountains-surrounding-them-the-border-police-station-was-in-front-of-them/> (4. december 2019).
- Božič, Kristina (2018): Krivic: Kakšen zločin je, če poveš nekemu, kakšne pravice ima? *Večer*, 18. september. Dostopno na: <https://www.vecer.com/krivic-kaksen-zlocin-je-ce-poves-nekomu-kaksne-pravice-ima-6569583> (4. december 2019).
- Higgins, Andrew (2018): As Winter Arrives, Thousands of Migrants Are Trapped in Bosnia. *The New York Times*, 8. december. Dostopno na: <https://www.nytimes.com/2018/12/08/world/europe/migrants-bihac-bosnia-croatia.html> (4. december 2019).
- Hina (2018a): Croatia Receives "Strong Support" for Its Schengen Area Bid. *N1*, 7. september. Dostopno na: <http://hr.n1info.com/English/NEWS/a329994/Croatia-receives-strong-support-for-its-Schengen-area-bid.html> (4. december 2019).
- Hina (2018b): Croatia Gets 6.8 Million Euro from EU to Strengthen Border Management. *Total Croatia News*, 20. december. Dostopno na: <https://www.total-croatia-news.com/politics/33159-border-management> (4. december 2019).
- Hočevar, Barbara (2018): Kje je meja nevladnikov? *Delo*, 13. september. Dostopno na: <https://www.delo.si/novice/slovenija/kje-je-meja-nevladnikov-90953.html> (4. december 2019).
- Human Rights Watch (2018): Croatia: Migrants Pushed Back to Bosnia and Herzegovina. *Human Rights Watch*, 19. november. Dostopno na: <https://www.hrw.org/news/2018/12/11/croatia-migrants-pushed-back-bosnia-and-herzegovina> (4. december 2019).
- InfoKolpa (n. d.): *Zbir policijskih depeš*. Dostopno na: <https://push-forward.org/sites/default/files/2019-05/New%20Doc%202018-12-19%2023.03.09%281%29.pdf> (4. december 2019).
- La. Da. (2018): Urad varuha človekovih pravic: Policija v Črnomlju in Metliki zanemarja osebne okoliščine prebežnikov. *MMC RTV*, 22. avgust. Dostopno na: <https://www.rtvsllo.si/slovenija/urad-varuha-clovekovih-pravic-policija-v-crnomlju-in-metliki-zanemarja-osebne-okoliscine-prebeznikov/463823> (4. december 2019).

- Ministrstvo za notranje zadeve, Generalna policijska uprava (2018): *Obisk predstavnikov regionalnega urada Visokega komisarja ZN za begunce septembra s pozitivnimi ugotovitvami za policijo*. Dostopno na: <https://www.policija.si/medijsko-sredisce/sporocila-za-javnost/sporocila-za-javnost-gpue/95803-testno-sporocilo> (4. december 2019).
- Ministrstvo za notranje zadeve, Generalna policijska uprava (2019): *Odziv na končno poročilo Varuha človekovih pravic RS glede obravnave migrantov na policijskih postajah Črnomelj in Metlika*. Dostopno na: <https://www.policija.si/medijsko-sredisce/sporocila-za-javnost/sporocila-za-javnost-gpue/97797-odziv-na-%20koncno-porocilo-varuha-clovekovih-pravic-rs-glede-obravnave-migrantov-na-polisciskih-postajah-crnomelj-in-metlika> (4. december 2019).
- No Name Kitchen, SOS Team Kladuša in Balkan Info Van (n. d.): *Violence Reports*. Dostopno na: <https://www.nonamekitchen.org/en/violence-reports/> (4. december 2019).
- No Name Kitchen, SOS Team Kladuša in Balkan Info Van (2018): *Illegal Push-backs and Border Violence Reports October*. Dostopno na: <http://www.nonamekitchen.org/wp-content/uploads/2018/11/Violence-Reports-October.pdf> (4. december 2019).
- Petrovčič, Peter (2017): Ne 2000, pač pa 18 evrov. *Mladina*, 1. december. Dostopno na: <https://www.mladina.si/183082/ne-2000-pac-pa-18-evrov/> (4. december 2019).
- Pravno-informacijski center (2017): *Odločanje MNZ o prošnjah za mednarodno zaščito in azilni zaostanki*. Dostopno na: <http://pic.si/wp-content/uploads/2017/01/PIC-izjava-o-azilnih-zaostankih-11.-1.-2017.pdf> (4. december 2019).
- Pravno-informacijski center (2018): *Poročilo o ugotovitvah in opažanjih o izvajanju postopkov vračanja in spoštovanju načela nevracanja (non-refoulement)*. Dostopno na: <http://pic.si/porocilo-o-ugotovitvah-in-opazanjih-o-izvajanju-postopkov-vracanja-in-spostovanju-nacela-nevracanja-non-refoulement/> (4. december 2019).
- Primorske novice (2018): V Sloveniji ta mesec drastično upada število prošenj za azil. *Primorske novice*, 18. junij. Dostopno na: <https://www.primorske.si/slovenija/v-sloveniji-ta-mesec-drasticno-upada-stevilo-prose> (4. december 2019).
- Save the Children's Resource Centre (n. d.): *Balkans Migration Route*. Dostopno na: <https://resourcecentre.savethechildren.net/keyword/balkans-migration-route> (4. december 2019).
- Sporazum med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške o izročitvi in sprejemu oseb, katerih vstop ali prebivanje je nezakonito*. Uradni list RS, št. 33/2006. Dostopno na: <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2006-02-0040?sop=2006-02-0040> (4. december 2019).
- Škerl Kramberger, Uroš (2018): Slovenija bi zaradi beguncev obmejno ozemlje najraje kar »prepustila« Hrvaški. *Dnevnik*, 5. november. Dostopno na: <https://www.dnevnik.si/1042845762> (4. december 2019).

- Škerl Kramberger, Uroš (2019): Policija skriva ravnanje z migranti in raje toži informacijsko pooblaščenko. *Dnevnik*, 14. januar. Dostopno na: <https://www.dnevnik.si/1042857430/slovenia/policija-skriva-ravnanje-z-migranti-in-raje-tozi-informacijsko-pooblascenko>; (4. december 2019).
- Tondo, Lorenzo (2018): "They Didn't Give a Damn": First Footage of Croatian Police "Brutality". *The Guardian*, 14. november. Dostopno na: <https://www.theguardian.com/global-development/2018/nov/14/didnt-give-a-damn-refugees-film-croatian-police-brutality-bosnia> (4. december 2019).
- UNHCR (2018): *Desperate Journeys. Refugees and Migrants Arriving in Europe and at Europe's Borders. January–August 2018*. Dostopno na: <https://data2.unhcr.org/en/documents/details/65465> (4. december 2019).
- UNHCR (2019): *Desperate Journeys. Refugees and Migrants Arriving in Europe and at Europe's Borders. January–December 2018*. Dostopno na: https://data2.unhcr.org/en/documents/download/67712#_ga=2.40547106.1211769264.1577614893-1847147524.1577614893 (4. december 2019).
- Uprava uniformirane policije, Sektor mejne policije (2019): *Ilegalne migracije na območju Republike Slovenije*. Dostopno na: https://www.policija.si/images/stories/Statistika/MejnaProblematika/IlegalneMigracije/2018/Januar-december_2018.pdf (4. december 2019).
- Varuh človekovih pravic (2018a): *Vmesno (s)poročilo o aktivnostih in ugotovitvah Varuha o očitkih policistom, da zavračajo možnosti podajanja prošenj za mednarodno zaščito, z dne 22. 8. 2018*. Dostopno na: <http://www.varuh-rs.si/medijsko-sredisce/sporocila-za-javnosti/novice/detajl/vmesno-sporocilo-o-aktivnostih-in-ugotovitev-varuha-glede-ocitkov-zavracanja-moznosti-podajan/> (4. december 2019).
- Varuh človekovih pravic (2018b): *Dopis varuha človekovih pravic Ministrstvu za notranje zadeve, z dne 6. julija 2018*. Dostopno na: <https://push-forward.org/sites/default/files/2019-05/dopis%20varuha%206.7.2018.pdf> (4. december 2019).
- Varuh človekovih pravic (2019a): *Končno poročilo o aktivnostih in ugotovitvah Varuha o ravnanju policistov z begunci oziroma tujci na meji s Hrvaško, z dne 15. 2. 2019*. Dostopno na: http://www.varuh-rs.si/fileadmin/user_upload/word/2019_2_14_-_NOVKONF/Koncno_porocilo_o_delu_policije_na_meji_s_Hrvasko_-_VCP_RS_-_februar_2019.doc (4. december 2019).
- Varuh človekovih pravic (2019b): *Varuh o zahtevi za oceno ustavnosti uredbe o hrupu in ravnanju policistov na južni meji*. Dostopno na: <http://www.varuh-rs.si/medijsko-sredisce/sporocila-za-javnosti/novice/detajl/varuh-o-zahtevi-za-oceno-ustavnosti-uredbe-o-hrupu-in-ravnanju-policistov-na-juzni-meji/?cHash=01f3753d10cfc268a8ef4d79dce85363> (4. december 2019).
- Zakon o zaposlovanju in delu tujcev (ZZDT-1)*. Ur. list RS, št. 26/11. Dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO6002>.